

რედაქცია: სოლოლაკზე, ბაღის ქუჩაზე, მ. შადინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციაში. მარჯვენა მცხოვრებთათვის: ВЪ Типографіи. Въ редакцію газ. „Дრობა“.

გაზეთის ფასი: მთელის წლისა—8 მან., ნახევარწლისა—5 მან., სასისხლისა—3 მან., ერთის თვისა—1 მან.

სალკე ნომერი ღირს შაურად.

ფრომბე

ყოველ დღე ორშაბათს გარდა

ფასი განცხადებისა: დიდი ასოებით ასოზე—1 კაპ., მცირე ასოზე—1/2 კაპ., სტრიქონზე—8 კაპ., ჩვეულებრივ სტრიქონზე—5 კაპ., პატარატი—4 კაპ.

რედაქციას უფლება აქვს გაასწოროს და შეამოკლოს დასაბეჭდად გამოგზავნილი სტატიები. დაუბეჭდელი სტატიები ავტორს არ დაუბრუნდება.

სამართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელი თფილისის საზოგადოების გამგებობა უმოკრილოესად სთხოვს, როგორც საზოგადოების დამწესებელთა, ისრე ნამდვილთა წევრთ გამოუგზავნონ მ. შადინოვს, წესდებით და ნიშნული, წევრთაგან შემოსატანი ფულები.

ამ წესდებით: დამწესებელ წევრთ უნდა შემოიტანონ „ან ყოველ წლივ არა ნაკლებ ოცო მანეთისა, ან ერთ-ხანათ არა ნაკლებ სამასი მანეთისა“; ნამდვილ წევრთ—ყოველ-წლივ არა ნაკლებ ექვსი მანეთისა და ერთ-ხანათ არა ნაკლებ ასი მანეთისა. ეს ფული უნდა შემოიტანონ იქნას ამ წლის 1 სექტემბრამდე.

საზოგადოების გამგებობასთან მიწერ-მოწერისათვის და ფორითი ფულის გამოსაკვანებლათ, შემდეგი აღრესია: ВЪ Тифлиси. Въ канцелярію Тифлисскаго Общества распространенія грамотности среди Грузинскаго населенія Намѣстничества Кавказскаго.

ვისაც თითონ სურს შემოიტანოს ფულები, იმას ესთხოვთ მიმართოს თფილისის თეად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკში, საცა საზოგადოების ხაზინადარი, ან საქმის-მწარმოებელი ყოველ დღე მიიღებენ საწევრო ფულებს.

(3—3)

ტელეგრაფები

(„თფილისის მოამბის“ ტელეგრაფში).

ჩიკიშლიარი, 31 მაისს. თურქმენის ხანი თექვე-სარდარი თექვე-თექვეების დიდის ურდო ხალხით დაესხა 26 მაისს ღამით სპარსეთის სამზღვარში მაწანწალა ძურთებს. თექვლებმა დაანგრეს ორი ციხე და მრავალი ტყვეები წაიყვანეს. როცა თექვლები უკან გაბრუნდნენ, სპარსელები გამოუდგნენ იმათ და 5 ცხენი დაატოებინეს.

ჩენი ექსპედიციის ჯარები თან-და-თან მოდიან ქაქასიიდან. ჯარებში სრული მშვიდობიანობაა. მაცხარებულად ემზადებიან ლაშქრად წასასვლელად. დიდი სიციხეები ჯერ არ დამდგარი; ღამე გრილა.

კატარგურლის ბირჟა, 4 ივნისს.

(ხალხთა-შორის ტელეგრაფის სააგენტოში)

ბანკის ბილეთები:	მან. კაპ.
პირველი გამოცემის	95—87
მეორე	95—37
მესამესი	95—
მეოთხესი	95—

ფელტონი

პაატა თამურიშვილი

ბშირი მეფას ირაკლი მეორისა.

(შაგანილი ამბავი)

მეფის ირაკლის მეორის დროს, როცა საქართველო დიდს განსაცდელში ყოფილა ჩავარდნილი, ხშირათ ისეთი გამორები გამოჩენილან ხოლმე საქართველოში, რომლებსაც თავიანთ მოქმედებით, სიმხნით, სიქველით და ვაჟკაცობით ხალხის ბედი და იღბალი უტრიალებიათ.

ამ გვარი გამორები თითქმის ყოველ მხარეს ყოფილან საქართველოში: მართლში, ძახეთში, ჯავახეთში და იმერეთში; ამათ უღვაწიანთ თავიანთ სამშობლოსთვის, დედა-ენისათვისა და ძრისტეს სარწმუნოებისათვის და დაუღვიათ ჩვენთვის ვალი.

საუბედუროთ, ამ პირების მოღვაწეობის შესახებ საქართველოს ისტორი-

აში სრულებით არაფერია თქმული. „მართლის ცხოვრებაში“, უეჭველია, ადგილი უნდა ჰქონდესთ ამგვარს გამორებსა, მაგრამ „ჩენს მატიანეში“ მეთვრამეტე საუკუნის გამორებზე ვერაფერს ნახავთ, თუმცა ირაკლი მეორის და თეიმურაზ მეორის ისტორია ვრცლად არის აღწერილი.

ჩვენ მოვალენი ვართ, ყურადღება მივაქციოთ ამგვარის გამორების ამბებს და თუ რამ გავიგონოთ, დაწვროთ და გავაცნოთ ჩენს ხალხსა; უეჭველია, ამგვარი წერილები საქართველოს ისტორიის მასალათ გამოდგებიან, თუ ოდესმე კი დაიწერა ვრცელი მეთვრამეტე საუკუნის ისტორია.

მეფის თეიმურაზ მეორის დროს, როდესაც საქართველო განსაცდელში იყო ჩავარდნილი, ეს პატიოსანი და გლეხი ხალხის მოყვარე მეფე ხან რუსეთისაკენ მიემუხრებოდა ხოლმე; ხარ სპარსეთისკენ და ხან ოსმალეთშიაცა, რომ რამე სარგებლობა მოეტანა თავის ხალხისათვის და ბოლოს ხომ ღრმას მოხუცებაში და ტანჯვაში რუსეთში გარ-

ალმოსავლეთის პირი	93—
ალმოსავლეთის მეორე	93—
ალმოსავლეთის, მესამე	—
მ. ქრო, 1/2 იმპერიალი	8—46
თფილ. თეად-აზნ. ბანკის გირაოს ფურცელი	94—93
შინაგანი 5% სესხის ბილეთები	მან. კაპ.
პირველი სესხის	— 242—
მეორე სესხის	— 236—50
1 მანეთი ღირს:	
ლონდონი	— 23—56 პენსი
ამსტერდამი	— 118—75 ცენტი
ბერლინი	— 200—75 ჰფენიგი
პარიჟი	— 248—50 სანტიმი
ქაქასიის კერასინი	— — —

სამართველო

ავარლების გადასახლება

სომხურს გაზეთს „მშაკვი“ დაბეჭდილია შემდეგი ტელეგრაფში 1 ივნისს მიღებული ახალციხიდან:

„შოცხოვის მახრიდამ დაწყებული მთელი ზემო და ქვემო აჭარის მაჰმადიანი ქართველები სომხეთში გადადიან. სულ სამოც-ათას ოჯახამდინ(?) აპირე-

დაცივალა. ამ მოხუცის შემდეგ გამეფდა მე მისი ირაკლი მეორე (1747 წ.), რომლის მეფობაც წარმოადგენს დაუეწყარს და საკვირველს გამირულს დროს საქართველოს ისტორიაში. ირაკლის მეფობის ჟამს ბევრით გაუმჯობესდა საქართველოს და მისი ერის მდგომარეობა, რადგანაც მეფის ირაკლის გავეფების დროს სულ სხვა კაცებმა მიიღეს საერო და უფრო სამხედრო სამსახურში თანამდებობა.

ამ ახალგაზღვებზედ და სრულიად მეფის ირაკლის თანა მებროებზე ძალიან ბევრი ამბებია დარჩენილი საქართველოს ხალხში; ამათ ქებას ადრე ხშირათ გავიგონებდით ხოლმე ჩენი მოხუცებულებისაგან: სხვათა შორის მე შემიტყვი ერთა ამბავი, რომელიც სიტყვით-სიტყვა დამიწერია,—ეს ნაამბობია ზაალ ბარათაშვილისაგან (ზოსტამ ბორღალად წოდებულისაგან). ეს ამბავი პაატა თემურიშვილს შეეხება:

მრეკლე მეორის დროს საშინელი არევე-დარევა ხდებოდა ხოლმე ჩენს ქვეყანაში. მეფე თეიმურაზი რომ გარდა-

ბენ გადასახლებას. მსმალოს მთავრობამ მრზრუმის, ღიარბეკირისა და მანის ვილაიეტებში დაუნაშნა ამათ მიწები; იქ უნდა წავიდნენ ისინი და კამისიის განკარგულებას უნდა უცადონ. ბევრი ოჯახი კიდევ წავიდა.“

ამ საგნის შესახებ ჩვენ ჯერ არავითარი ცნობა არ მიგვიღია; დღეს, როცა ეს ამბავი წავიკითხეთ, ტელეგრაფები გაგვგზავნეთ სანდო პირებთან და როგორც ნამდვილ ამბებს მივიღებთ, ვაცნობებთ ჩვენს მკითხველებს.

მხოლოდ ბათუმიდამ მოგვივიდა გუშინ წიგნი, რომელშიაც გვწერენ, რომ „ამ ორი კვირის განმავლობაში, აქაური(?) მცხოვრებლები ორის ხომალდით წავიდნენ, თავიანთი ცხენები, ძროხები, ხარები, ცხვრები და სხვა ყველაფერი თან წაიყვანეს, არაფერს არ ჰყიდიან.“

რასაკვირველია, რომ „მშაკში“ დაბეჭდილი ამბავი სრულად დასაჯერებელი არ არის: 60,000 ოჯახი აპირებს გადასახლებას; რამდენათაც ჩვენ ვიცით, 60,000 ოჯახი, არათუ მარტო აჭარაში, მთელს ახლად-შემოერთებულს მაჰმადიან საქართველოშიაც არ ითვლება.

მაგრამ „მშაკი“ და ჩვენი კორრესპონდენტები ერთ-ხმად ამბობენ, რომ ხალხი მიდის და გადასახლებას აპირებს.

რომელი ახალი მიზეზი აღმოჩნდა ახლა ისეთი, რომელმაც ხალხი აიძულა მიეტოვებინა თავის სამშობლო ქვეყანა, თავის ძამა-პაპის მიწა-წყალი, სახლ-კარი და უცხოეთში გადასახლებულიყო? აქი ამ ორი თვის წინათ მოვიდა ბათუმში აჭარის დებუტატი და მთავრობას გამოუცხადეს, რომ აღარ გვესურა გადასახლებაო? აქი იწერებოდნენ, რომ ვინც მობუღთით და წავიდნენ, ისინიც ბრუნდებიან და ახლა აღარავინ აპირებს წასვლასაო?

ჩვენ არ ვიცით არავითარი ახალი მიზეზი ამ ხალხის უკმაყოფილებისა და გადასახლებისა. მაგრამ ჩვენ გვგონია, რომ აქ ისევ ძველი მიზეზები და უკმაყოფილება მოქმედებს ხალხში.

მა მიზეზები არიან: 1) აჭარაში ისეთი კაცების დანიშნვა მაზრის უფროსებად, რომელთაც ხალხის ზნე, ხასიათი და ჩვეულება არ იცინა; 2) ამ თავითვე გადასახადის გაწერა აობრებულ ქვეყანაზე და ომისაგან დამშფოლ-დალატაკებულს ხალხზე; 3) მოაღებო, რომლებიც გადასახლებას უქადაგებენ ხალხსა და სხვ.

შველა ამ მიზეზების მოსპობა ძალიან ადვილია, თუ კა სურვილი იქნება: ხაზინას არ გააკეთებს რამდენიმე ათასი მანეთი, რომელიც აჭარლების გადასახადისაგან შემოუყვას; ოთხი-ხუთი წლის განმავლობაში რომ გადასახადი ევატივინათ, ხალხს დიდი შეღავათი მიეცემოდა და კმაყოფილი დარჩებოდნენ. რიგიათ უფროსობის მონახვა და დანიშნვა აჭარაში სრულებით ისე ძნელი არ არის, როგორც საფიქრებელია. ჩვენ შეგვიძლიან მიუთითოთ ერთს პირზე, რომელსაც იქნება სხვა ბევრი ნაკლებეანება ჰქონდეს, მაგრამ რომელსაც აქვს ერთი დაუფასებელი ღირსება: აჭარის ხალხის ცოდნა, იმათი ენის, ხასიათისა და ზნისა, და შესანიშნავი აღმინისტრაციული ნიჭი;—ეს პირი არის უფ. მიხეილ მეფისოვი. ბაშინჯონ, ერთი-ორი წლით დანიშნონ უფ. მეფისოვი აჭარაში და ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ იმის ხელ-ქვეით ხალხი არც გადასახლებას იფიქრებს და არც აჯანყდება; რამდენიმე წლის შემდეგ ეს ხალხი, უფ. მეფისოვის ხელში, შეიქნება ცხვარსავით მორჩილი და მთავრობისთვისაც გამოსადეგი.

ს. მ.

დღისური

ქართული

* * ჩვენ შევიტყუეთ, რომ, „თესტოვლ ამხანაგობის“ მინდობილებით, ამ დღეებში ქ. თბილისში შეადგინა ბ. თუმანიშვილმა ქართული ტრუპა შემდეგ პირებისაგან:

მ. საფაროვისა, ნ. ბაბუნია, ბ. ძორინთელი, მ. აბაშიძე, ძ. შიფანი, ნ. შიშნიაშვილი, ა. ცაგარელი და ზ. მაჩაბელი.

ამავე ტრუპაში ჩაირიცხება ჩქარა მ. შიფანიც.

წარმოდგენები დაიწყება 1 ენკან ისეთი და გაიმართება ყოველ კვირათ. ღვ. ბ. მრისთავის ხელმძღვანელობით.

ტრუპის წარმოდგენებში, როცა საჭირო იქნება, მიიღებენ მონაწილეობას სცენის მოყვარულნი: მღენე ლორთქიფანიძის (შიფანი) ძ: ძოლუბანსკი, ნიკ. ავალიშვილი და სხვანი.

* * რუსული გაზეთის „ზოლოსის“ უკანასკნელს ნომერში დაბეჭდილია შემდეგი ახირებული ამბავი:

„ჩვენ გვწერენ ღალესტის მაზრიდამ: „აღვილობრივმა მთავრობამ აღძრა ამას წინათ კითხვა იმაზედ, რომ აქაურ მთიულებს მიენიჭოს უფლება რუსეთის გუბერნიებში გადასახლებისა. ამ საგნის გადაწყვეტას მოუთმენელად მოვლიან ღალესტის მთელი მცხოვრებლები, რადგან ბევრი ამათგანი მზათ არიან თავიანთი სამშობლო ქვეყანა მიატოვონ და რუსეთში მონახონ საშუალება თავის ეკონომიურ ცხოვრების გაუმჯობესობისა.“

ჩვენ გვაკვირებს; საიღამ შეიტყო პატივცემულმა „ზოლოსმა“ ამისთანა ყოველად-უაფუძლო და ცრუ ამბავი.

ცვალია რუსეთში და ეს რომ სპარსელებმა შეიტყეს, ძალიან აღავლადნენ, რადგანაც მათ იმედი აღარ ჰქონდათ, რომ ირაკლი მეფე მათ გამეფებისთვის თავს არ დაუკრავს და აღარ მოთხოვსო, რადგანაც მრეკლე მეფე უფრო რუსეთს უახლოვდებოდა და მეროპისკენ ეჭირათვალნი.

ამ დროს სპარსეთის ყეინებმა საჩქაროთ გამოგზავნეს თავიანთი ვალები და დააყენეს საქართველოში, რომ მეფე მრეკლესთვის ყურადღება მიექციათ. ამ დროსვე იწყეს მათრებმაც ნავარდობა: საბარათიანო, საციციანო და მრბელიანთ მამულებს სულ აობრებდნენ, სწომდნენ და ბუგავდნენ, ხალხს ხოცავდნენ, ატყავდნენ და პატრონი კი არავინ უჩნდებოდათ.

მთელს საქართველოში მოიფინა ხმა, რომ სომხეთის მხარს სოფლებში თათრები ნავარდობენ და ქრისტიანებს ხოცავენო. ამ ამბის შეტყობის შემდეგ მეფე ირაკლი ძალიან შეწუხებულია ისე რომ მისი შეწყუხების ამბავი მთელს მართველ-ძახეთში მოფინილა.

ამ ხანებში მეფე მრეკლესთან მოვიდა ერთი მოხუცებული კაცი, სოფელს

მონგეთიღამ; ამ კაცმა მოუტანა ერთი ამბავი, რომ ესა-და-ეს კაცი თქვენთვის თავის შეწირვას აპირებსო და მასთან კიდევ რაოდენიმე სხვანიო. მრეკლე მეფემ ეს თხოვნა შეიწყნარა და მოხუცს უთხრა: წადი და უთხარი, რომ მოვიდეს ყოველის დაუბრკოლებლივ. წა ულა მოხუცებული და მოუხსენებია მეფისაგან დაბარებული სიტყვები. პაატა თემურშიშვილი მომზადებულია თავის შეტრებილი ახალგაზდა პირებით და წამოსულან მეფესთანა. მრეკლეს ესენი დიდის სიხარულით მიუღია და ჩაურიცხავს სამუდამო ჯარის კაცებათა. (იმ დროს საქართველოში ჯარი არ იყო, მეფე იმტენ კაცს ინახავდა, რამდენითაც შესაძლებელი ყოფილიყო ქალაქში ყურის გდება და როცა ომი ასტყდებოდა, მხოლოდ მაშინ შეიყრებოდნენ). ამ თემურშიშვილის გამოგზავრების შემდეგ მისზე ხალხს გამოუღია ლექსი, რომელსაც მე დღეს აქ მოვიყვან ისე, როგორც გამიგია სომხეთის მხარს სოფლებში:

პაატა თემურშიშვილმა მთელი მართლი შეყარაო,

მრეკლეს წიგნი მისწერა; „ნეტა შენთან გვატარაო! „საბარათიანო შევსძარ დიდიდამ და პატარაო! „თუ მტერს ნასალი არ დაედოთ, მომიკალ შენი პაატაო!

„საბარათოს გაზლილ ბიჭებს ქება ვასმინე თქვენო! „თქვეს: „მასა ვენაცვალებით, მისთვის დაზრდილნი ძენიო!“ „თავადებისა სიმტყუნე, შეეჩილე მე მათ ყველაო, „მათი ლალატი გლენებზე დღესა გამოჩნდა ყველაო.

„მუხრან ბატონის მტრობამა სამეფო დასცა ძირსაო, „ზღენები შალებზე ცვალებს, მეფე ცხარ ცრემლით სტირსაო! „შენი მტრებისთვის აფჯანყდით გლენები შენი მტრისაო! „უთხარი, ეგენი სთხრიან მრეკლე მეფის ძირსაო!“

(დასასრული შემდეგ №-ში)

მინც ცოტადნად მაიც იცნობს საზოგადოათ მთიულ ხალხის ხასიათსა და სამშობლო მთების სიყვარულს, ის რასაკვირველია, ჩვენ-და-უთქმელადაც მიხედება, თუ რამდენად მართალი უნდა იყოს ზემო-მოყვანილი ამბავი. ამიტომაც რაღა თქმა უნდა, რომ ჩვენის მთის ხალხს არასოდეს არ გადასახლდება უცხოეთში და ჩვენ ვიცით, რა ემართება, როგორ იხრცება, როდესაც გადასახლებიან ხოლმე.

* ჩვენ გვითხრეს, რომ იმ ოცი თუმნით, რომელიც ამ ორის წლის წინათ ეპისკოპოსმა ალექსანდრემ შესწირა რომელიმე კარგი კართული წიგნის გამოსაცემად, ამბროსი ნეკრესელის ეპისკოპოსის ქადაგება უნდა დაიბეჭდოს.

ამ ქადაგებების წამკითველისაგან გაგვიგონია, რომ იმაში საქართველოს გამაჩინილი კაცები და ისტორიული ფაქტები არის მოხსენებული. სხვათა შორის ამბობენ, როცა ამბროსი ეპისკოპოსმა 1795 წელს ალა-მაჰმად-ხანი-საგან ოფილისის დაქვევის შემდეგ, სიონის ტაძარში სიტყვას წარმოასტკვას ისეთის სიტყვებით ასწერა ხალხის მდგომარეობა, რომ მთელი ხალხი ცხარე ტრემლით სტიროდა.

* ზორიდან გვწერენ, რომ ამ თვის 17-დამ ქალაქი ფანჩხით იქნება გაჩაღებული, სულ 120 ფანჩხი უნდა დაღვანო.

* ჩვენ გვითხრეს, რომ ოფილისში ახლად ჩამოსულ კათოლიკების პატრს მ. დიმიტრი თუმანიშვილს ქელეხის გამართვა აღუკრძალავს თავის მრევლისათვის.

შრიგო არ იქნება, რომ საგანზე ჩვენმა მღვდლებმაც უქადაგონ ხალხს და მოაშლენინონ ეს ჩვეულება, რომელსაც მაინც-და-მაინც ბევრი მნიშვნელობა არა აქვს არც ისტორიული და არც ახლანდელს ცხოვრებაში. ღმერთსაც და კაცსაც უფრო იამება, თუ ქელეხის გამართვისა და უზომოთ სმაჭამის მაგიერად, ღირსუფლები რომელსამე ქველ საქმეს ჩაიდენენ..

* ჩვენ გვწერენ, რომ ზორის უფლის სოფ. წყრომის მღვდელი მ. ტატივი ცდილობს, რომ ამ სოფელში გლეხებს შკოლა გაამართინოს.

გთხოვთ ამ ორიოდ სიტყვას ადგილს ნუ დაუჭერთ, ეგებ თქვენის ვაზეთის შემწერობით ჩვენც გვეშველოს რამე... ჩვენ, უდიები, ესცხოვრებთ ნუხის უფდში სოფელს მართაშენში თათრის ხანების დროიდან ამკამოდე. მაშინ იყო ჩვენი სოფელი კარგი და ლამაზი სიმდიდრით, ცხოვრებით და ყოფა-ქცევით.

ახლა ჩვენს სოფელში არიან მცხოვრებნი ოთხი სარწმუნოების ხალხნი: უდიები მართლ-მადიდებელნი, უდიები სომხები, თათრები და ლეკები. სულ ათას კომლადინ მცხოვრებნი არიან.

ამ ოთხ რჯულის შთამომავალ ხალხში ძველად არასოდეს არ ყოფილა უთანხმოება, უცხოვრნიათ სიყვარულით, როგორათაც ძმებს. ახლა აი რამდენიმე წლის განმავლობაში აღმოჩნდა ორი მავნებელი კომლი სოფელს მართაშენში: ალ. ს—კოვი და ს. ნიკ—სოვი.

ამ ორმა კომლმა დაიწყეს თავიანთი სიმდიდრის შეძინება. ალ. ს—კოვს ჰყვანდა ხუთი ძმა, იყვნენ საწყალი კაცის შვილები; იმან შეირთო ცოლათ ს. ნიკ—ვის და. ძმებთან იცხოვრა რამდენიმე წელიწადი და გაეყარა; გაყრის დროს მამის ქონებისაგან არაფერი არ ერგო, ცარიელი გავიდა; დაიწყო სიმამრის ერთს ოთახში ცხოვრება. თორმეტის წლის განმავლობაში შეიძინა თითქმის ურიცხვი ქონება და დოვლათი: ააშენა თავისთვის საკუთარი სახლი, დაიპყრო გლეხების სახლები თავის მამულებით, ბაღებით და სახნავ მიწებით, ოცამდინ სახლ-კარიანი მამული და სახნავი მიწები; ე-თ ობოლს წაართვა სახლი, რომელიც იყო აშენებული ოთხი ათას მანეთათ და ზედ ბაღები და სახნავი მიწებით და კიდევ ორი სახლ-კარიანი მამული ისიც თავისი ბაღებით და მიწებით, რომელიც ყველა ეღირებოდა შვიდი ათას მანეთამდე.

მთელი ეს ქონება იმან შეიძინა ოთხას (400) მანეთათ. მკითხველი მიხედება, რა სახით მოიქცეოდა; იქვე გამართა აბრეშუმის სახევეი მაშინა 40 ჩარხის ე. ი. 40 კაცის სამუშაო ყოველ დღე. მაცვ ეღირება ორას თუმნათ. ამების შემდეგ ააშენა კარგი და დიდი ქარვასლა. უნდა კი მოგახსენოთ ესეც, რომ თითონ ალ. ირიცხება სომხების სასუოიეროს წოდებაში; ოთხი ასლიჯანი აქვს, ე. ი. ოთხი ხარისხი, დიპლომაც თითონ არის და საყდრის სტაროსტაცა და ამ ცბიერებით თავი გაინთავისუფლა ყოვლის ხარჯით.

მკითხველი იტყვის: ეს კაცი ვილაც არის, იმის ქონებას რათ გამოუდგო, ხომ წილს არა სთხოვსო, განაწილება ხომ არ უნდაო! ჩემო სულგრძელო მკითხველო, ცოტა მოთმინება კიდევ იქონიე და გაიგებ, რომ ამათ გამდიდრებას ჩვენს საზოგადო ცხოვრებასთან ცოტადენი კავშირი ჰქონია.

საიღამ შეიძინა უფ. სი—კოვმა ამდენი ქონება, სახლები, მამულები და სხვა? პილვეც რომ გეყჩინოთ უ. სი—კოვს და ს. ნიკ—ოსოვს, გამოავცხადებ, რომ იმათ უკანონოთ და უსწინილიოთ შეიძინეს:

თავიანთან შეინახეს გამოჩენილი ავა-

ზაკები; ავაზაკს ყველა შეუძლია: ცარცვა, ქურლობა, წვა, კლა. იმათის მიშითაც ხმას ვერაინ ვერ ამოიღებს. ამ შემთხვევით ბევრი ისარგებლოს. ბოლოს ამისთანა უწესოების ხმა მივიდა ნუხის უფდის ნაჩალნიკთან, იმანაც აცნობა მლისავეტოპოლის გუბერნატორს. მაშინდელ გუბერნატორმა ბულატოვმა განიზრახა ს—კოვის გადასახლება გუბერნიიდან. ს—კოვმა უშუა-კაცები იშოვა და ათხოვნიდა; გუბერნატორმა პირობით აპატია, ე. ი. ხელ-წერილი ჩამოართვა, რომ დაანებოს ცულ საქმეებს თავი, და არასფერში არ გაერიოს.

მაგრამ ცოტა ხანს შემდეგ მიჰყვეს ხელი ამ კაცებმა თავიანთ უწესოებას, წინანდელზედაც გადაამეტეს.

ახლა საზოგადოებამ მისცა თხოვნა ს. ნიკ—სოვზედ, რომ ის მაინც გადასახლონ ქალაქ შუშაში, რადგანაც კამერალიის აღწერაში იქა სწერია. ალ. ს—კოვზედ კი პირათ ვერ იწვლეს, აღსწერეს იმის ყოველი მოქმედება დაწერილებით და დანოსი ბიართვეს, ხელის მოუწერლათ. ამ საიდუმლო დანოსზედ, წელს უფალმა გუბერნატორმა განკარგულება მოახდინა, მისწერა ნუხის უფდის ნაჩალნიკს, რომ ეს საქმე გამოეძია. ნაჩალნიკმაც თავისი პომოშნიკი გამოგზავნა სოფელ მართაშენში, რომელმანც მრთელი საზოგადოება მეჭყარა და ჰკითხა: ს. ნიკ—სოვი გინდათ რომ იყოს თქვენს სოფელში, თუ არაო? იმათ ყველამ სთხოვეს, არ გვინდაო, როგორათაც მავნებელი პირიო! ს—კოვის დანოსზედ კი ეთხოვნათ საიდუმლოთ მოახდინონ გამოძიება. ჩვენ აშკარათ ვერას გეტყვითო შიშისაგამო, გვეწება რამე, ს—კოვისაგანო. მართლაც, უპომოშნიკმა საიდუმლოთ იკითხა და შეიღმა მართალმა პატიოსანმა კაცმა ყოველ სჯულიდამ ჭეშმარიტებით დაამტკიცეს რაც იყო დაწერილი დანოსში.

ნაჩალნიკმა რომ შეიტყო ეს გარემოება დაწერილებით, სთხოვა გუბერნატორს, რომ ს—კოვი და ნ—სოვი სახლობით გადასახლონ მართაშენით.

ს—კოვი და ნ—ლოსოვი წავიდნენ მლისავეტოპოლში, გუბერნატორთან, კიდევ ცდილიყვნენ, როგორც წნათა, მაგრამ მგონია, რომ ვერ იგემოვნეს. რაცა ჰსურდათ, მაინც შეიტყვეს იქ იმათი წინააღმდეგ კაცების სახელი და გვარი. მოვიდნენ, დაუწყეს ამ შეიდ კაცს მუქარი და შეშინება; იმ შეიდმა კაცმა თხოვნა მიართვა გუბერნატორს, რომ ს—კოვი ამ სახით გვექცევაო.

მა ანბავი იყო მაისის თვეში. ამ არეულარევაში ათის დღის განმავლობაში ექვსი კაციც მოკლეს თოფითა. აბა მოდი და ხალხი ნუ შეშინდება... უ. ალ. ს—კოვმა ახლა ახალი გზა იშოვა ქორებისა: ეხლა იმითი იმართლებს თავს, რომ ეს უსიამოვნობა მართაშენში სარწმუნოების მიზეზითა ხდებაო; ქართველებს ანუ უდიებს უნდათ სომხები არ იყენნო. ამ ნაჩრი ტყუილი ხმა გაჰფინეს ყოველგან, ასე რომ ეგები ამითი იშოოს შემწეები და თავი იმართლოს. მართლაც კი ამ ნუხის ქალაქში დაარწ-

„დროების“ კორექსიონდენცია

სოფ. მართაშენიდან (ნუხის უფდის), 24 მაის. უშალო რედაქტორო, თქვენს პატივცემულს ვაზეთში იბეჭდება ყოვლის მხრით და ყოვლის კუთხით მოსული ამბები და რადგან ჩვენი მხრით ასე მგონი თავის დღეში არაა დაწერილა და ჩვენი ამბავი და მდგომარეობა არ იცით,

შუბნა მოთავე სომხები და თავისი ალა-
ლი ბიძაშვილი ჩინოვნიკი სტ. ა. ს—
კოვი. რო დაინახოთ ეს ბიჭი, საშინ-
ლათ გვერდზედ უტყვიან და უბღერო-
ან საწყალ უდიება. აბა სადღა წავიდ-
ნენ უადგილო უდიები? რამდენიმე კა-
ცი მართაშენიღამ ნუხში გამოიქცნენ,
აქ უარესი მტრები დახვდათ. მხლა არი-
ან ღვთის ანბარას, საქმე ეს არის, რომ
ს—კოვიც სახლობით გადმოვიდა ნუხ-
ში, ამბობენ ნ—სოვიც გადმოდისო. ახ-
ლა აშენდება მართაშენი...

ძირელ კარგი და სასარგებლო იქ-
მნებოდა, რომ ეს ორი კომლი ამ გუ-
ბერნიღამ გასულიყვნენ სხვა გუბერნი-
აში; მაშინ განისვენებდნენ გლეხები, და
მთავრობაც მოისვენებდა. ან კიდევ
დიდი ნეტარება იქმნებოდა ჩვენ საწყ-
ალ უდიებისათვის, რომ ადგილი გვე-
შოკა, ჩვენ გადავსახლებულყვივით,
რადგანაც ას-ოც-და-ათი კომლის მეტო
არა ვართ; მაინც ნუხის უფლებში ჩვენს
მეტრ მართლ-მადიდებელი არ არის;
თქვენც ნუ იქნებითო!—ღარჩეს ს—
კოვს ბურთი და მოედანი.

მაგრამ ესეც კი საფიქრებელია, რომ
თუ ჩვენ მართლ-მადიდებელი უდიე-
ბი ვართ ცუდნი, სხვებმა რაღა დაუშა-
ვეს: სომხებმა, თათრებმა და ურიებმა?
შ. ს—კოვი მართა ჩვენ გვაბრალებს;
რატომ სხვებს არა ჰკითხვენ?

ჩვენ ჩხუბის თავი არა გვაქვს, და არც
შეგვიძლიან, რადგანაც ვართ ღარიბნი,
უღონო და საწყალი.

—ჩვენს მართაშენში არის სასოფ-
ლო შკოლა; მაწავლებელიც აქაურივე
იყო და ასწავლიდა; იმანაც ვერ გაუძ-
ლო ს—კოვს და გაიქცა თფილისში.
დავრჩით ობლებათ: საუბედუროთ ჩვენ-
და, იქმნება შკოლაც დაკეტონ საბო-
ლოოთ.. ღმერთო, კა ნუ ქნს. ს—
კოვმა წამდელიათ დაარწმუნა ნუხის
სომხს საზოგადოება, რომ იმას ემტე-
რებიან სჯულისათვის, რადგანაც ტირა-

კუთა. ნუხის განათლებული სომხები
ანუგეშებენ და ამხნევენ, ისიც მოი-
მედნა იმათი და საწყალი გლეხი ხალხი
კი დაივიწყეს...

მართაშენის უდიებანი.

უხსო ქვეყნები

ოსმალეთი

მართი დიდი ამბავი ასტყდა ოსმალეთ-
ში იმის გამო, რომ აღმოსავლეთ რუ-
მელიაში (შვილიზოლოში) მისვლის
დროს ახალ ლუბერნატორს პლეკო-ფ-
შას ბოლგარიული ქუდი ეხურა თავზე
და არა ოსმალური ფესი. ხონთქარი გა-
ჯავრებულა აგრეთვე იმაზედ, რომ რუ-
მელიაში ოსმალთს დროშა არ აუპარ-
თავთ. უცხო ქვეყნის გახვებში იწერე-
ბიან ახლა, რომ სულთანს განზრახვა
ჰქონდაო, რომ ხალხის დასამშვიდებე-
ლად ჯარები გაეგზავნა რუმელიაშიო;
მაგრამ მერობის კამისიას, რომელიც
რუმელიაში არის, ეს საქმე მშვიდობიან-
ად გაუთავებიაო.

იტალია

მრთს იტალიურს ვაზეთში დაბეჭდი-
ლია მარბალდის უფროსი ვაჟის მენო-
ტის წერილი, რომელშიაც ის იწერე-
ბა, რომ ტუულია პარიჟში გავრცელე-
ბული ხმაო, ვითომც მამა ჩემი მოკვდაო,
პირ-იქით ის სრულიად განთავისუფლდა
ავთმყოფობისაგან და ამ ქამად კარგათ
არისო.

განსხვავებანი

ტატულიარნის სოცეტნიკი მთრემ შა-
დვიჩი კობივი აუწყებს საყოველთავე
საცნობლად, რომ თანახმად ახალი წე-

სისა დაწესებულ უმაღლესი მთავრო-
ბისა, მივღე თფილისში რეკრუტირის
დიდან მოწმობა კოლეგიალური
სა, რომლითაც ნუხა მაქვს საქმეების
წარმოებისა სულდში.

ამისათვის მსურველთ შეუძლიანთ მო-
მანდონ როგორც სხვა და სხვა საქმე-
ბი სულში საწარმოებლად, აგრეთვე და-
ვებისა, რომლებიც აღმოჩნდენ გამიჯვ-
ნის დროს.

ამასთანვე ვიღებ უგალოვნის (სისხ-
ლის სამართლის) საქმეებსაც, როგორც
ვექილი და გამოცდილი ჩინოვნიკი მყო-
ფი სეკრეტარს თანამდებობაში მეყვეის
ნაწილისა თფილისის ოკრუტის სულში
ვიღებ რვა წლამდე.

ბინა მექნება შაფლანიანთ ქუჩაში,
იგორ ღემურთის სახლში, და ხშირად
ვიმყოფები შემდეგ ამისა ქ. ღუშეთში.
მუხამ კობივი
(7—4)

მე საბარჯოს მამასახლისი სა-
ყოველთაოთ ვუცხადებ ყველა მაზრე-
ბის სოფლების მამასახლისებს, რომ სა-
გარეჯოს მცხოვრებლებს, რომლებსაც
ექნებათ საგარეჯოს ნაცლის სოლომონ
ძათუაშვილისაგან მიცემული ბილეთე-
ბი და რომლებსაც არ ექნებათ ზედ
დასმული სასოფლო ღერბი, დაიჭირონ
ისინი და წარმოადგინონ საგარეჯოში
ჩემთან.

საგარეჯოს მამასახლისი ზურაბ მაკანტალა-
შვილი.
(4—1)

დაიბეჭდა და ისყიდება
მეჩვე კარი

„შარაპანიანისა“

ტუკის ხილზედ, მართანოვის წიგნის მა-
ლაზიაში მიზნოვის დუქნებში.
და აგრეთვე ისყიდება იქვე I, II, III,
IV, V, VI და VII კარი შარაპანიანისა
შასი 40 კაპ.

რბ. ზზა.	დღო.	საღა.	II კ.	III კ.	ტელეგრაფი	მანკაპ.	მაზანდა	მანკაპ.	თფილისის სამაშრნალო.
თფილისი	9 21	5 18	მ.კაპ.	მ.კაპ.	მ.ცი სიტყვა თფილისიღამ:		თფილისი, 5 სენის.		მრენის მადანზე, წინამძღვარის სახლებში.
მცხეთა	10 11	6 27	85	44	ძაგასიის აქეთა მხრის ყველა ქალაქებში.		შქე. თეთ. ბანჯისა, ფთ.	2	ავთმყოფებს მიიღვენ ყოველს დღე დღის 9 საათიღამ 1-მდინ.
ზორი	11 58	9 43	3	1 53	როსტოვი, მდებსა, მოსკოვი	2	შქელი წითელი	1 60	მ. რ. შაბათს: მერმიშვიდი და ბა- რ. ლეიჩი—შინაგ. ავთ., შიუჩა- რიანც—ქალის ექიმი და საშვი- ლოსნოს ოპერაციები.
ხ. შური	129	11 57	4 73	2 42	პეტერბურს, მარშავს.	2	ბამბა მრეგისა, ფთი.	8 40	სამ შაბათს: მერმიშვიდი—ში- ნაგ., შ. უჩარიანცი—იჭილიტიკუ- რი და საშარდგ ორგანების.
სტრამია	144		4 90	2 61	ოსმალეთში, შვეიცარიაში.	3	— ამერიკისა, ფთი.	9 20	პარასკევს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
შქარილა	5 49		7 21	3 69	იტალიაში და საფრანგეთში.	3 50	ბაპენტილი ბამბა ფთი.	10 60	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
რიონი	6 57		8 44	4 31	ინგლისში.	3 75	მატყელი თუშური ფთი.	8	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
სამტრედია	7 51		9 66	4 93	ფოხტა		— მარაქამისა ფთი.	5	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
ახალ-სენაკი	8 43		10 71	5 47	ა) თფილისიღამ: საზღვარ გარ- თ, შეთა. სს, რუსეთი—ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ, ორშ. და ხლშ. მ. შურ.—პარასკ. და ორშ. ძა- ხეთს—სამშ. და შაბ. ბ) შეთაი- სიღამ: თფილისისა და შოთის კენ- ყოველ დღე, კვირას გარდა. მ. შურ- გეთს—ორშ. და პარასკ.		— აბრეშუმი ნუხური სტ.	2 10	შინაგ. პეტროვი—თფლისი.
შოთი	9 50		12 24	6 26	წიგნის გაგზავნა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ:		— მონი, ფთი.	5 80	მ. თხ შაბათი: მერმიშვიდი ში- ნაგანი ავთმყოფობის.
შოთი	9	3			ლია წიგნის	3	— სტარინის სანთელი ფთი.	7 60	ს. უთ შაბათს: მერმიშვიდი—ში- ნაგ., შ. უჩარიანცი—იჭილიტიკუ- რი და საშარდგ ორგანების.
ახალ-სენაკი	10 14		1 53	78	დაბეჭდილის (ხამი მისხლი)	8	სტარინის სანთელი, ფთ.	12 50	პარასკევს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
სამტრედია	11 5		2 61	1 33			— ცხვრისა, ლიტრა.	1	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
რთი	12 13		3 84	1 97			სპირტი ვედრო.	4 50	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
შქარლა	1 18	ღამე.	5 3	2 56			შაქარი, ბროც. ფთი.	7 20	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
სურამი	5 12		1 10	7 34			— ფხვნილი ფთი.	5 70	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
ხაშური	5 39		1 37	7 51			შავა გრგვლი, გირვ.	— 65	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
ზორი	7 5		4 89	24 473			ჩეთი ქუნჯუთისა ფთი.	11 80	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
მცხეთა	8 50		6 59	11 39			— მამბაქო, საშულო ფთ.	7 30	შაბათს: მერმიშვიდი—შინაგ., პ. ბახუტოვი—საბებო, ქალისა და ბავშვების.
თფილისი	9 31		7 56	12 24					